

MORÁLKA VEŘEJNÝCH ČINITELŮ, ETICKÉ KODEXY SAMOSPRÁVY

JUDr. Petr Pospíšil, Ph.D., LL.M.

MORÁLKA VEŘEJNÝCH ČINITELŮ:

MORÁLKA = souhrn způsobů jednání jednotlivců ve společnosti + předpisy pro toto jednání – vyjadřuje tedy všechny zvyky, obyčeje, normy, zákony, tedy vše, co má lidský život jednak zjednodušovat předem danými schémata rozhodování a jednání a jednak regulovat způsob života jednotlivce ve společnosti (*regulační funkce*).

ETIKA = uvažování o správnosti morálky a jejích předpisů – řeší tedy zejména oprávněnost požadavků morálky v různých situacích a oblastech (plní zejména tzv. *legitimizační funkce*).

Zatímco **morálka** předkládá normy, **etika** řeší zda a za jakých podmínek jsou jejich požadavky oprávněné, spravedlivé a ospravedlnitelné.

MORÁLKA VEŘEJNÝCH ČINITELŮ:

MORÁLKA (česky **mravnost**) je vedle práva a etikety největší normativní systém. Morálka nejsou všechny zvyky, dokonce ani ne ty, které jsou považovány za závazné. Morálka jsou takové obyčeje (zvyky), jejichž porušení je považováno za nepřijatelné.

Morálku studuje **ETIKA** (filosofie morálky). V souvislosti se scientifikací filosofie se tradiční pojmy jako *morální soud* nebo *morální princip* nahrazují pojmy *etický soud* nebo *etický princip*. K nejsložitějším morálním otázkám patří např. potraty, euthanasie a jaderné zbraně.

MRAVNOST je takový způsob jednání, který je většinou lidí vnímán jako dobrý, vhodný a správný.

Za mravné považujeme takové jednání, které konáme pro věc samu, ne kvůli svému prospěchu.

MORÁLKA VEŘEJNÝCH ČINITELŮ :

Podle platné právní úpravy se spíše používá označení „**ÚŘEDNÍ OSOBY**“.

Vymezení úředních osob je obsaženo především v § 127 trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.)

Úřední osobou je

- a) soudce,
- b) státní zástupce,
- c) prezident ČR, poslanec nebo senátor Parlamentu ČR, člen vlády ČR nebo jiná osoba zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci,
- d) člen zastupitelstva nebo odpovědný úředník územní samosprávy, orgánu státní správy nebo jiného orgánu veřejné moci,**
- e) příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru nebo strážník obecní policie,
- f) soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu nebo státního zástupce,
- g) notář při provádění úkonů v řízení o dědictví jako soudní komisař,
- h) finanční arbitr a jeho zástupce,
- i) fyzická osoba, která byla ustanovena lesní stráží, stráží přírody, mysliveckou stráží nebo rybářskou stráží,

pokud plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů.

MORÁLKA VEŘEJNÝCH ČINITELŮ :

K **trestní odpovědnosti** a **ochraně** úřední osoby se podle jednotlivých ustanovení trestního zákona vyžaduje, aby trestný čin byl spáchán **v souvislosti s její pravomocí a odpovědností**.

Čl. 23 Ústavy ČR slib poslance a senátora:

*Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj mandát budu vykonávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího **vědomí a svědomí**.*

Čl. 59 Ústavy ČR – slib prezidenta republiky:

*Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj úřad budu zastávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího **vědomí a svědomí**.*

Čl. 69 Ústavy ČR – slib člena vlády:

*Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony a uvádět je v život. Slibuji na svou **čest**, že budu zastávat svůj úřad **svědomitě a nezneužiji svého postavení**.*

MORÁLKA VEŘEJNÝCH ČINITELŮ :

§ 69 zákona o obcích (č. 128/2000 Sb.) – slib člena zastupitelstva obce:

*Slibuji věrnost České republice. Slibuji na svou **čest a svědomí**, že svoji funkci budu vykonávat **svědomitě**, v zájmu obce (města, městyse) a jejích (jeho) občanů a řídit se Ústavou a zákony České republiky.*

§ 83 zákona o obcích – povinnosti člena zastupitelstva obce:

*Člen zastupitelstva obce je povinen zúčastňovat se zasedání zastupitelstva obce, popřípadě zasedání jiných orgánů obce, je-li jejich členem, plnit úkoly, které mu tyto orgány uloží, **hájit zájmy občanů obce a jednat a vystupovat tak, aby nebyla ohrožena vážnost jeho funkce.***

*Člen zastupitelstva obce, u něhož skutečnosti nasvědčují, že by jeho podíl na projednávání a rozhodování určité záležitosti v orgánech obce mohl znamenat výhodu nebo škodu pro něj samotného nebo osobu blízkou, pro fyzickou nebo právnickou osobu, kterou zastupuje na základě zákona nebo plné moci (**střet zájmů**), je povinen sdělit tuto skutečnost před zahájením jednání orgánu obce, který má danou záležitost projednávat.*

MORÁLKA VEŘEJNÝCH ČINITELŮ :

§ 33 zákona o krajích (č. 128/2000 Sb.) – slib člena zastupitelstva kraje:

*Slibuji věrnost České republice. Slibuji na svou **čest a svědomí**, že svoji funkci budu vykonávat **svědomitě**, v zájmu kraje a jeho občanů a řídit se Ústavou a zákony České republiky.*

§ 34 zákona o krajích – povinnosti člena zastupitelstva:

*Člen zastupitelstva je povinen zúčastňovat se zasedání zastupitelstva, popřípadě zasedání jiných orgánů kraje, je-li jejich členem, plnit úkoly, které mu tyto orgány uloží, **hájit zájmy občanů kraje a jednat a vystupovat tak, aby nebyla ohrožena vážnost jeho funkce.***

*Člen zastupitelstva, u něhož skutečnosti nasvědčují, že by jeho podíl na projednávání a rozhodování určité záležitosti v orgánech kraje mohl znamenat výhodu nebo škodu pro něj samotného nebo osobu blízkou, pro fyzickou nebo právnickou osobu, kterou zastupuje na základě zákona nebo plné moci (**střet zájmů**), je povinen sdělit tuto skutečnost před zahájením jednání orgánu kraje, který má danou záležitost projednávat.*

MORÁLKA VEŘEJNÝCH ČINITELŮ :

Na základě novelizace zákona o obcích (č. 128/2000 Sb.) a zákona o krajích (č. 129/2000 Sb.) od 1. 1. 2018 je vyhrazeno zastupitelstvu obce [§ 84 odst. 2 písm. p) ZoO] a zastupitelstvu kraje [§ 35 odst. 2 písm. s) ZoK]:

vysslovovat souhlas se vznikem pracovněprávního vztahu mezi krajem a členem zastupitelstva

Od 1. 1. 2018 je v ZoO a ZoK zakotvena rovněž **možnost poskytnout členovi zastupitelstva obce/kraje mimořádnou odměnu za splnění mimořádných nebo zvláště významných úkolů kraje**. Výše odměny je limitována 2 násobkem měsíční odměny, kterou pobírá v souvislosti s výkonem funkce. Návrh na poskytnutí mimořádné odměny členovi zastupitelstva musí být uveden jako samostatný bod navrženého programu připravovaného zasedání zastupitelstva. Návrh na poskytnutí mimořádné odměny členovi zastupitelstva musí být odůvodněn a projednán jako samostatný bod programu jednání zastupitelstva. Důvod poskytnutí mimořádné odměny musí být uveden v usnesení zastupitelstva, kterým byla mimořádná odměna poskytnuta.

ZÁKLADNÍ POVINNOSTI ÚŘEDNÍKA ÚSC

... jsou vyjmenovány v § 16 zákona o úřednících ÚSC, úředník je povinen např.:

- dodržovat ústavní pořádek ČR a právní předpisy vztahující se k jím vykonávané práci,
- hájit při výkonu správních činností veřejný zájem,
- jednat a rozhodovat nestranně,
- v souvislosti s výkonem zaměstnání nepřijímat dary ani jiné výhody ...

Úředník **nesmí být členem řídicího, dozorčího nebo kontrolního orgánu právnické osoby, jejímž předmětem činnosti je podnikání.** To neplatí, pokud do takového orgánu byl vyslán ÚSC, jehož je zaměstnancem. Úředníkovi, který byl do takového orgánu vyslán tímto ÚSC, nenáleží odměna za výkon funkce podle věty první. Tato odměna nesmí být poskytnuta ani po skončení pracovního poměru.

Úředník může vykonávat **jinou výdělečnou činnost jen s předchozím písemným souhlasem ÚSC,** u něhož je zaměstnán. To se nevztahuje na činnost vědeckou, pedagogickou, publicistickou, literární nebo uměleckou, na činnost znalce nebo tlumočnicka vykonávanou pro soud nebo správní úřad, na činnost v poradních orgánech vlády a na správu vlastního majetku.

Vedoucí úředníci ÚSC se za splnění určitých podmínek považují za **veřejné funkcionáře** ve smyslu zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů, a vztahují se tak na ně některé povinnosti dle tohoto zákona (zejména podávání Oznámení o osobním zájmu, o činnostech, majetku, příjmech, darech a závazcích).

STŘET ZÁJMŮ:

Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů, upravuje:

- a) **povinnost veřejných funkcionářů vykonávat svoji funkci tak, aby nedocházelo ke střetu** mezi jejich osobními zájmy a zájmy, které jsou povinni z titulu své funkce prosazovat nebo hájit,
- b) **povinnost veřejných funkcionářů oznamovat skutečnosti, které umožňují veřejnou kontrolu jejich činností konaných vedle výkonu funkce veřejného funkcionáře, veřejnou kontrolu majetku** nabytého za dobu výkonu funkce a dalších příjmů, darů nebo jiného prospěchu, získaných za dobu výkonu funkce, popřípadě závazků, které veřejný funkcionář má,
- c) **omezení některých činností** veřejných funkcionářů a neslučitelnost výkonu funkce veřejného funkcionáře s jinými funkcemi,
- d) **odpovědnost veřejných funkcionářů za porušení povinností** stanovených tímto zákonem, včetně správních trestů, které lze veřejnému funkcionáři za porušení těchto povinností uložit.

STŘET ZÁJMŮ:

Pro účely zákona o střetu zájmů se veřejným funkcionářem rozumí mj.:

- **člen zastupitelstva kraje**, který je **pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn** nebo který před svým zvolením do funkce člena zastupitelstva nebyl v pracovním poměru, ale vykonává funkce ve stejném rozsahu jako člen zastupitelstva, který je pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn,
- **člen zastupitelstva obce**, městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města, který je **pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn** nebo který před svým zvolením do funkce člena zastupitelstva nebyl v pracovním poměru, ale vykonává funkce ve stejném rozsahu jako člen zastupitelstva, který je pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn, nebo
- starosta obce, městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města, **místostarosta obce**, městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města, **nebo členové rady obce**, městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města, kteří **nejsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni**.

STŘET ZÁJMŮ:

Dále se veřejným funkcionářem rozumí mj. také:

- **člen statutárního orgánu, člen řídicího, dozorčího nebo kontrolního orgánu právnické osoby zřízené zákonem, státní příspěvkové organizace, příspěvkové organizace územního samosprávného celku,**
- **vedoucí zaměstnanec 2. až 4. stupně řízení právnické osoby zřízené zákonem, státní příspěvkové organizace, příspěvkové organizace územního samosprávného celku,**
- **vedoucí úředník územního samosprávného celku podílející se na výkonu správních činností** zařazený do obecního úřadu, do úřadu městského obvodu nebo úřadu městské části územně členěného statutárního města, do krajského úřadu, do Magistrátu hlavního města Prahy nebo úřadu městské části hlavního města Prahy,

Na tyto osoby se povinnost podávat oznámení do registru vztáhne pouze při **splnění některých ze zákonných podmínek** (je oprávněn jako příkazce operace podepisovat transakce nad 250 tis. Kč, podílí se na zadání či realizaci veřejné zakázky nebo rozhoduje ve správním řízení).

STŘET ZÁJMŮ:

Veřejný funkcionář je povinen zdržet se každého jednání, při kterém mohou jeho osobní zájmy ovlivnit výkon jeho funkce.

Osobním zájmem = takový zájem, který přináší veřejnému funkcionáři, osobě blízké veřejného funkcionáře, právnické osobě ovládané veřejným funkcionářem nebo osobou blízkou veřejného funkcionáře zvýšení majetku, majetkového nebo jiného prospěchu, zamezení vzniku případného snížení majetkového nebo jiného prospěchu nebo jinou výhodu; to neplatí, jde-li jinak o prospěch nebo zájem obecně zřejmý ve vztahu k neomezenému okruhu adresátů.

Dojde-li ke střetu řádného výkonu funkce ve veřejném zájmu se zájmem osobním, **nesmí veřejný funkcionář upřednostňovat svůj osobní zájem před zájmy, které je jako veřejný funkcionář povinen prosazovat a hájit.**

STŘET ZÁJMŮ:

Veřejný funkcionář nesmí ohrozit veřejný zájem tím, že

- a) využije svého postavení, pravomoci nebo informací získaných při výkonu své funkce k **získání majetkového nebo jiného prospěchu nebo výhody** pro sebe nebo jinou osobu,
- a) se bude **odvolávat na svou funkci v záležitostech, které souvisejí s jeho osobními zájmy**, zejména s jeho povoláním, zaměstnáním nebo podnikáním, nebo
- a) dá za úplatu nebo jinou výhodu ke komerčním reklamním účelům svolení k **uvedení svého jména, popřípadě jmen a příjmení nebo svolení ke svému vyobrazení ve spojení s vykonávanou funkcí.**

STŘET ZÁJMŮ:

Veřejný funkcionář uvedený v § 2 odst. 1 (tzn. včetně uvolněných členů zastupitelstev obcí a krajů) **nesmí být provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku** ani společníkem, členem nebo ovládající osobou právnické osoby, která je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku.

Uvolněnému členovi zastupitelstva obce či kraje, který je krajem či obcí, určen, aby vykonával funkci člena řídicího, dozorčího nebo kontrolního orgánu podnikající právnické osoby, pokud v ní kraj či obec nebo jimi ovládaná právnická osoba má podíl nebo hlasovací práva, **nenáleží za tuto činnost odměna, podíl na zisku nebo jiné plnění**, s výjimkou plnění, které veřejný funkcionář obdrží v podobě úhrady pojistného na pojištění odpovědnosti za výkon funkce nebo které obdrží v souvislosti se svou účastí na jednání těchto orgánů v souladu s běžnými zvyklostmi do výše 10 000 Kč ročně.

STŘET ZÁJMŮ:

Veřejný funkcionář (včetně vedoucích členů zastupitelstva a vedoucích úředníků ÚSC) se **nesmí po dobu 1 roku od skončení výkonu funkce stát společníkem anebo působit v orgánech podnikající právnické osoby**, anebo uzavřít pracovněprávní vztah se zaměstnavatelem vykonávajícím podnikatelskou činnost, pokud taková právnická osoba nebo zaměstnavatel v posledních 3 letech přede dnem skončení funkce veřejného funkcionáře uzavřeli smlouvu se státem, územním samosprávným celkem nebo právnickou osobou zřízenou zákonem nebo zřízenou či založenou státem nebo územním samosprávným celkem, jednalo-li se o nadlimitní veřejnou zakázku, a pokud veřejný funkcionář nebo orgán, ve kterém veřejný funkcionář působil, o takové smlouvě rozhodoval.

STŘET ZÁJMŮ:

Veřejný funkcionář podává formou čestného prohlášení oznámení o

- a) osobním zájmu,
- b) jiných vykonávaných činnostech,
- c) majetku, který vlastní ke dni předcházejícímu dni zahájení výkonu funkce, a majetku nabytém v průběhu výkonu funkce,
- d) příjmech, darech a závazcích.

Oznámení o osobním zájmu = při jednání orgánu, ve kterém vystoupí v rozpravě, předloží návrh nebo je oprávněn hlasovat, oznámit svůj poměr k projednávané věci, jestliže se zřetelem k výsledku projednání věci **by mu mohla vzniknout osobní výhoda nebo újma** anebo **má-li na věci jiný osobní zájem**; to neplatí, jde-li jinak o prospěch nebo zájem obecně zřejmý ve vztahu k neomezenému okruhu adresátů. Oznámení se se podává ústně v průběhu jednání, nejpozději však před tím, než orgán přistoupí k hlasování; oznámení je vždy součástí zápisu z jednání.

STŘET ZÁJMŮ:

Oznámení o činnostech = veřejný funkcionář je povinen přesně, úplně a pravdivě oznámit, že

- a) **podniká nebo provozuje jinou samostatnou výdělečnou činnost**, a předmět, způsob a místo výkonu podnikání nebo této činnosti,
- b) **je společníkem nebo členem podnikající právnické osoby**, a o jakou podnikající právnickou osobu jde (obchodní firma nebo název, identifikační číslo osoby a sídlo),
- c) **je členem statutárního orgánu, členem řídicího, dozorčího nebo kontrolního orgánu podnikající právnické osoby**, a o jakou podnikající právnickou osobu jde (obchodní firma nebo název, identifikační číslo osoby a sídlo),
- d) **vykonává činnost v pracovněprávním nebo obdobném vztahu nebo ve služebním poměru**, nejde-li o vztah nebo poměr, v němž působí jako veřejný funkcionář,
- e) **je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku**, anebo společníkem, členem nebo ovládající osobou právnické osoby, která je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku.

STŘET ZÁJMŮ:

Oznámení o majetku = veřejný funkcionář je povinen přesně, úplně a pravdivě oznámit,

- a) majetek, který vlastní ke dni předcházejícímu dni zahájení výkonu funkce, a
- b) majetek, který nabyl v průběhu výkonu funkce.

V oznámení o majetku veřejný funkcionář uvede

- a) věci nemovité,
- b) cenné papíry, zaknihované cenné papíry nebo práva s nimi spojená,
- c) podíl v obchodní korporaci nepředstavovaný cenným papírem nebo zaknihovaným cenným papírem, a
- d) jiné věci movité určené podle druhu,
  1. jejichž cena, která je v daném místě a čase obvyklá, přesahuje v jednotlivém případě částku 500 000 Kč, jde-li o oznámení o majetku podle odstavce 1 písm. a), nebo
  2. pokud je nabyt v průběhu kalendářního roku a jejich hodnota ve svém souhrnu, do něhož se nezapočítávají věci, jejichž cena je nižší než 50 000 Kč, přesáhla částku 500 000 Kč, jde-li o oznámení o majetku podle odstavce 1 písm. b).

STŘET ZÁJMŮ:

Oznámení o příjmech a závazcích = veřejný funkcionář je povinen přesně, úplně a pravdivě oznámit nesplacené závazky, které má ke dni předcházejícímu dni zahájení výkonu funkce. V tomto oznámení uvede nesplacené závazky převyšující v jednotlivém případě částku 100 000 Kč.

Veřejný funkcionář oznamuje, že

a) během výkonu funkce **získal jakékoliv peněžité příjmy nebo jiné majetkové výhody**, zejména dary, odměny, příjmy z podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti, dividendy nebo jiné příjmy z účasti nebo činnosti v podnikajících právnických osobách, pokud **souhrnná výše** příjmů nebo jiných majetkových výhod **přesáhne v kalendářním roce 100 000 Kč**; do tohoto souhrnu se nezapočítávají dary, jejichž cena je nižší než 10 000 Kč,

b) má **nesplacené závazky**, zejména půjčky, úvěry, nájemné, závazky ze smlouvy o nájmu s právem koupě nebo směnečné závazky, pokud souhrnná výše závazků přesáhla k 31. prosinci kalendářního roku, za nějž se oznámení podává, částku 100 000 Kč.

Je nutné uvést **výši, druh a zdroj každého příjmu a výši a druh závazku, včetně toho, vůči komu takový závazek má**; fyzickou osobu označí jménem, popřípadě jmény a příjmením, právnickou osobu označí obchodní firmou nebo názvem, identifikačním číslem osoby a sídlem.

STŘET ZÁJMŮ:

PODÁVÁNÍ OZNÁMENÍ PODLE ZÁKONA

KOMU?

Oznámení se podává do **registru oznámení**, jehož správcem je Ministerstvo spravedlnosti, které je zároveň evidenčním orgánem.

JAK?

- elektronicky prostřednictvím registru oznámení
- prostřednictvím portálu veřejné správy datovou zprávou

KDO ZAPÍŠE FUNKCIONÁŘE DO REGISTRU?

Obecní/krajský úřad (tzv. podpůrný orgán). Zároveň veřejnému funkcionáři přidělí uživatelské jméno a heslo pro přístup do registru.

Nutná komunikace mezi přísp. org. a obecním/krajským úřadem.

NEJBLIŽŠÍ OZNÁMENÍ SOUČASNÝCH VEŘEJNÝCH FUNKCIONÁŘŮ?

1. „Přechodné“ oznámení ve lhůtě od **1. 10. 2017 do 30. 11. 2017**
2. „Zúžené pravidelné“ oznámení ve lhůtě do **30. 6. 2018**

KORUPCE:

Z latinského slova *corrumpere* - zmařit, zkazit, upláctet, podpláctet, je pojem, který není zcela jednotně definován.

Korupce znamená slíbení, nabídku nebo poskytnutí úplatku s cílem ovlivnit něčí jednání nebo rozhodnutí, anebo žádat o úplatek či jeho přijetí.

Úplatek nemusí mít vždy pouze finanční podobu, může se jednat např. o poskytnutí informací, hmotných darů (šperky) a jiných výhodných služeb (stavební práce, zaplacení dovolené, sexuální úsluhy), případně zvýhodňování známých a příbuzných apod.

Korupce je transakce zpravidla mezi dvěma stranami > jedna strana poptává odměnu za poskytnutí neoprávněné výhody druhé straně, která tuto odměnu nabízí.

Korupce je tím typem trestné činnosti, kdy všichni zúčastnění jsou pachateli a mají z této činnosti prospěch. Všechny zúčastněné osoby porušují zákon a zároveň jsou výsledky této činnosti uspokojovány jejich potřeby.

FORMY KORUPCE:

Nepotismus (z italského *nepos* = vnuk) je způsob uplatňování, upevňování a rozšiřování vlivu významného jedince na společenské struktury prostřednictvím prosazování vlastních příbuzných a oblíbenců do lukrativních a společensky vlivných pozic a rolí. Vzniká síť vzájemných vazeb a osobních kontaktů, přičemž rodinné vztahy určují vztahy politické a ekonomické.

Klientelismus (z latinského *cliens* = poslušný) je upřednostňování přátel a spřízněných skupin. Je založený na vztahu mezi závislými klienty a jejich patronem. Vztah je přísně osobní, zpravidla silně emotivně, zabarvený ideálem věrnosti, čímž se liší od neosobních vztahů tržního typu. Rozdělování statků probíhá pravidlem známostí, protekcí a lidí zapojených do určité klientské sítě.

Prodej pozic představuje upevňování a rozšiřování vlivu významného jedince prostřednictvím placeného protěžování. Tento jedinec je v postavení, které mu umožňuje rozhodovat o personálních otázkách. Pracovní místa, o nichž rozhoduje, pak obsazuje na základě úplatků, které získává od jednotlivých zájemců o tyto pozice. Jakmile tito kandidáti místo získají, chovají se k němu jako ke kořisti, neboť se jim musí vrátit vynaložené náklady.

LOBBING:

Lobbing je **prosazování zájmů určité skupiny** v rámci politického procesu, tedy při schvalování legislativy nebo exekutivních rozhodnutích.

V demokratických zemích je lobbing považován za legitimní činnost, neboť snaha přizpůsobit normy a rozhodnutí svým zájmům a získat politický vliv na tvorbu legislativy je přirozeným zájmem firem a nátlakových skupin.

Při lobbingu **existuje vysoké riziko, že se pracovní metodou lobbistů stanou různé formy korupce** - např. podplácení, až po zavazování objektů lobbingu v rámci klientelistických vztahů, neboť hodnoty, které získává lobbista pro svého zákazníka, jsou často nevyčíslitelné ceny (např. změna regulačního rámce, zákonů, vyhlášek, limitů, případně personální politiky státu).

Ve světě je snaha **nastavit** taková **pravidla**, která by tuto legitimní činnost udělala průhlednou a kontrolovatelnou (v ČR dosud žádná pravidla pro lobbing neexistují).

Používaná **opatření** jsou např. povinnost registrace profesionálních lobbistů, oznamování jejich příjmů a zdrojů těchto příjmů (kdo lobbisty platí), někdy i snaha nařídit povinné oznamování veškerých schůzek a jednání s lobbisty.

KORUPCE VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ:

Ve veřejné správě se může uplatňovat korupce např. při:

- zadávání veřejných zakázek,
- při správě a obchodování se státním či obecním majetkem na místní, regionální i centrální úrovni,
- při přidělování městských či obecních bytů,
- při rozličných druzích správních řízení,
- přidělování dotací v rámci veřejné správy.

WHISTLEBLOWING = ochrana oznamovatelů korupčního jednání

- jde o oznámení ilegálních nebo eticky pochybných praktik na pracovišti,
- záruka neprozrazení, nebo možnost zůstat v anonymitě je základním principem ochrany oznamovatelů,
- v ČR neexistuje speciální komplexní zákon na ochranu oznamovatelů, ale pouze obecná ochrana podle pracovně-právních předpisů, správního řádu, občanského zákoníku a antidiskriminačních předpisů.

TRESTNÉ ČINY PROTI POŘÁDKU VE VĚCECH VEŘEJNÝCH:

- Část druhá, Hlava X. trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.)
  - zneužití pravomoci úřední osoby (§ 329 tr. z.)
  - maření úkolů úřední osoby z nedbalosti (§330 tr. z.)
  - přijetí úplatku (§ 331 tr. z.)
  - podplacení (§ 332 tr. z.)
  - nepřímé úplatkářství (§ 333 tr. z.)
  - neoprávněné nakládání s osobními údaji (§ 180 tr. z.)
  - zneužití informace a postavení v obchodním styku (§ 255 tr. z.)
  - sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256 tr. z.)
  - pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257 tr. z.)
  - legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216 tr. z.)
  - porušení povinnosti při správě cizího majetku (§ 220 tr. z.)

ETIKA VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

Etikou veřejné správy se rozumí celá škála opatření usměrňujících činností ve veřejné správě žádoucím směrem, sahajících od právních norem, přes etické kodexy a vzdělávání, až po řízení veřejné služby a participaci veřejnosti. Jde tedy o zabránění nežádoucího chování úředníků a k podpoře chování a jednání žádoucího.

Etika veřejné správy tedy nepředstavuje pouhý morální apel na morální integritu a jednání úředníků. Naopak se jedná o řadu nástrojů, které pomáhají regulovat nežádoucí jednání a/či podporovat jednání žádoucí.

Společenské vnímání činnosti veřejné správy:

- korupční prostředí,
- nedostatečná morálka,
- nedostatečná kvalita služeb,
- zkosnatělost,
- byrokracie.

V Evropě je Česká republika na 3. příčce v korupci, celkově na 28. místě. A v žebříčku klesáme.

ETIKA VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

Etika veřejné služby, či etika úředníka veřejné správy bývá často zmiňována jako oblast, jejíž podpora je nutná pro celkové zlepšení fungování veřejné správy. Jako nástroj zlepšování étosu veřejné služby bývá nejčastěji zmiňován **etický kodex**.

Etický kodex pracovníků veřejné správy byl přijat vládou v roce 2001 (Usnesení vlády č. 270 ze dne 21. března 2001 ke **Kodexu etiky zaměstnanců ve veřejné správě**). Dokument byl stručný a neposkytoval dostatečné vodítko pro orientaci úředníků veřejné správy; nástrojem zkvalitnění státní správy se nikdy nestal.

V dubnu 2012 schválila vláda **nové znění etického kodexu** (Usnesení vlády č. 331 ze dne 9. května 2012 k **Etickému kodexu úředníků a zaměstnanců veřejné správy**). Etický kodex však např. pomíjí otázku, komu kromě orgánů činných v trestním řízení má úředník oznámit podezření z korupčního jednání nadřízeného (obecná trestněprávní oznamovací povinnost vyplývá z trestního zákoníku).

Usnesení vlády k etickému kodexu také předpokládá, že **každý úřad vydá vlastní etický kodex vnitřním předpisem**. Etický kodex se tak stane součástí vnitřních předpisů a jeho porušení bude moci být sankcionováno.

ETIKA VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

Etické kodexy v obecné podobě obsahují zpravidla **minimální standardy chování** týkající se těchto otázek:

- přijímání darů a jiných požitků, jako odměn, plateb, pohoštění
- využívání veřejných informací,
- užívání služebního (obecního) majetku,
- práce mimo veřejnou službu,
- účast na politické práci,
- konflikt zájmů,
- protikorupční opatření.

Základní principy:

- Práce úředníka veřejné správy je služba společnosti.
- Společnost v tomto smyslu reprezentuje veřejný zájem. Jednání, chování a rozhodování úředníků musí sloužit k naplňování veřejného zájmu.
- Cestou k naplňování veřejného zájmu je zejména naprostá nestrannost při rozhodování.
- Zaměstnanec / úředník je placen z veřejných prostředků. Je proto společnosti - přímo či zastoupené politickou reprezentací - odpovědný.

ETIKA VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

Přínos etického kodexu:

- poskytuje jak vedení, tak zaměstnancům vodítko umožňující dodržovat a upevňovat kulturu organizace odrážející hodnoty organizací uznávané,
- omezuje subjektivitu a nejednoznačnost v rozhodování,
- zlepšuje obraz organizace v očích veřejnosti tím, že demonstruje vůli a snahu organizace jednat v souladu s obecně platnými normami a dobrými mravy,
- zvyšuje loajalitu zaměstnanců a hrdost na to, kde jsou zaměstnáni,
- napomáhá vytvářet příznivé pracovní prostředí,
- napomáhá dobré a otevřené komunikaci,
- je nástrojem účinného řízení a dosahování vysokého standardu ve všech procesech,
- zabraňuje nadřízeným, aby po podřízených vyžadovali nesprávné jednání,
- zlepšuje výkonnost organizace,
- je nástrojem urychlení pozitivních změn,
- usnadňuje jednání se zainteresovanými skupinami.

Děkuji za pozornost 😊